

Matej II. a jeho manželka Anna, rytina

Údaje o minci

Nominálna hodnota: **5000 Sk**

Materiál: **Au 900, Ag 75, Cu 25**

Hmotnosť: **9,5 g**

Priemer: **26 mm**

Hrana: **vrúbkovaná**

Náklad: limitovaný maximálne **4 500 ks**
vo vyhotovení proof

Autor návrhu: **Miroslav Ronai, Branislav Ronai**

Rytec: **Dalibor Schmidt**

Výrobca: **Mincovňa Kremnica**

Na líci mince je zobrazená kompozícia interiéru a veže korunovačného Dómu svätého Martina a Bratislavského hradu s časťou jeho opevnenia. Názov štátu **SLOVENSKÁ REPUBLIKA** je v opise po oboch stranách kompozície. V spodnej časti mince je uprostred štátny znak a po jeho stranách je v rozdelenom riadku letopočet **2008**. Štylizované iniciály mien a priezvisk autorov výtvarného návrhu mince sú umiestnené nad opevnením pri okraji mince, a to Miroslava Ronaia **MR** vľavo a Branislava Ronaia **BR** vpravo.

Na rube mince je zobrazený portrét kráľa Mateja II. s korunovačnými insigniami – uhorskou kráľovskou korunou a korunovačným mečom v popredí. V pravej časti je zobrazená veža Michalskej brány a veža františkánskeho kostola v Bratislave. Pri pravom okraji mince sú v opise v troch riadkoch texty **KORUNOVÁCIA MATEJA II., BRATISLAVA** a letopočet korunovácie **1608**. Pri spodnom okraji je označenie nominálnej hodnoty **5000 Sk**. Pod rukoväťou meča je umiestnená značka Mincovne Kremnica **MK** medzi dvoma razidlami.

BRATISLAVSKÉ KORUNOVÁCIE
400. VÝROČIE KORUNOVÁCIE
MATEJA II.
PAMÄTNÁ ZLATÁ MINCA

Vydala: © Národná banka Slovenska, Bratislava 2008

Foto: Marek Velčák

Ďalšie informácie o pamätných minciach:

<http://www.nbs.sk/MENA/PMINCE>

V roku 1536 rozhodol Uhorský snem, že hlavným a korunovačným mestom Uhorska bude Bratislava (vtedajší Prešporok), ktorá sa tak stala snemovým mestom kráľovstva, korunovačným mestom uhorských kráľov a sídlom najdôležitejších inštitúcií krajiny. Korunovačným chrámom sa stal gotický farský chrám svätého Martina, v ktorom bolo v priebehu rokov 1563 – 1830 korunovaných 11 uhorských panovníkov.

Nástup Mateja II. na uhorský trón sa uskutočnil za zaujímavých okolností. Musel totiž prinútiť svojho staršieho brata, cisára a kráľa Rudolfa, aby sa vzdal uhorskej koruny.

Rudolf, zberateľ umenia a priateľ alchymistov, žil v Prahe a bol známy svojou nechuťou vládnuť. V roku 1593 vymenoval Mateja za miestodržiteľa v Hornom a Dolnom Rakúsku a po vypuknutí tzv. pätnásťročnej vojny proti Turkom za najvyššieho vojenského veliteľa. Rekatolizácia a vyčíňanie vojska v Uhorsku vyvolali revoltu. To využil sedmohradský magnát Štefan Bočkaj, ktorý sa spojil s Turkami a vpadol na Moravu a do Rakúska, čo ohrozilo celé impérium. Cisár Rudolf zostal nečinný a krajine hrozila pohroma. Matej II. ako vojvodca uzavrel s Turkami prímerie a Viedenským mierom (1606) ukončil aj prvé protihabsburské stavovské povstanie Štefana Bočkaja. Podarilo sa mu

Korunovanie Mateja II., rytina

to najmä vďaka podpore protestantskej šľachty, ktorá však nebola nezištná a Matej jej musel prisľúbiť rozsiahle náboženské slobody. S následnou pomocou uhorskej, rakúskej, moravskej i českej šľachty prinútil bezdetného Rudolfa, aby sa vzdal uhorskej koruny.

V septembri 1608 sa v Bratislave zišiel korunovačný snem, ktorý využil oslabenú pozíciu nastávajúceho panovníka a odhlasoval novú stavovskú ústavu. Za palatína bol zvolený evanjelik gróf Štefan Illésházy.

Matej II. bol tretím uhorským kráľom, ktorý bol korunovaný v Bratislave. Korunovácia sa uskutočnila 19. novembra 1608 v katolíckom chráme svätého Martina a zúčastnili sa na nej aj protestantskí magnáti. Mateja II.

koronoval ostrihomský arcibiskup Peter Pázmány. Nový palatín sa však ako evanjelik nesmel dotknúť koruny, hoci z titulu funkcie ju mal spolu s arcibiskupom položiť na hlavu panovníka. Pri tomto akte ho teda zastúpil iný katolícky duchovný, ale ako palatín počas celej korunovácie plnil všetky ostatné povinnosti, ktoré mu predpisoval ceremoniál. Bol pozvaný aj na kráľovskú korunovačnú hostinu, ktorá bola pripravená v kráľovskom paláci na Bratislavskom hrade.

Priebeh korunovácie bol rovnaký ako pri korunovaní jeho otca Maximiliána (1563) a brata Rudolfa (1572). Po omši prešiel kráľ pešo ulicami mesta k radnici, potom do kostola pri kláštore františkánov, kde pasoval rytierov Zlatej ostrohy. Na koni prešiel cez Michalskú bránu pred hradby mesta, kde zložil korunovačnú prísahu, a ďalej na breh Dunaja, kde symbolicky zaťal mečom na štyri svetové strany, aby dal najavo svoje odhodlanie bojovať za uhorskú krajinu proti jej nepriateľom.

Matej II. bol v roku 1611 korunovaný aj za českého kráľa a v roku 1612 tiež za rímsko-nemeckého cisára. Obdobie jeho vlády bolo najmä v znamení veľkého rozvoja evanjelickej cirkvi. Posledné roky jeho panovania však poznačilo vyostrenie náboženských sporov medzi katólikmi a protestantmi, ktoré napokon vyústili do najväčšieho ozbrojeného konfliktu 17. storočia – Tridsaťročnej vojny. Keďže Matej II. nemal potomka, určil za svojho nástupcu Ferdinanda Štajerského, ktorý bol korunovaný za uhorského kráľa ešte za jeho života 1. júla 1618. Matej II. zomrel 20. marca 1619 vo Viedni.

